

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Et primo, vtrum Deus sit causa peccati.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

sed ex impulsu passio- nis perturbantis indi- cium nunc respectu huius peccat. Et ex hoc sequitur secunda responsio, scilicet, qd ignorantia peccantis ex malitia est maior formaliter: quia formaliter ignoratur tā conclusio, quam prin- cipium, ut etiā ex 7. Eth. habetur, quod in peccante ex passione non accidit, ut patet. Ignorantia autē pec- cantis ex passione est maior quasi virtualiter, seu concomitan- ter, pro quanto est re- spectu prioris obie- cti. Pr^o enim est hoc malum nunc, quā hoc malum nūc esse peius altero: ac p hoc ignorans formaliter hoc nunc esse mali, ex consequenti nescit hoc nunc esse peius, & non eōāterio. Ter- tio potest dici, quod ignorantia peccantis ex malitia est maior: quia per modum ha- bitus. Ignorantia au- tem peccantis ex pas- sione est per modum interruptionis. Malus enim circa finem ma- lum in affectu, & in ratione est dispositus: passione vero ductus male se habet circa fi- nem, dum passio tan- tum intercipit, ut in corpore articuli dī.

SED CONTRA est, qd pecca- tum quod ex industria commit- titur, ex hoc ipso grauiorē pœ- nam meretur, secundū illud Iob 34. Quasi impios percussit eos in loco videntium, qui quasi de industria recesserunt ab eo: sed pœna non augetur nisi propter grauitatem culpæ. ergo pecca- tum ex hoc aggrauatur, quod est ex industria seu certa malitia.

RESPON. Dicendū, qd pecca- tum quod est ex certa malitia, est grauius peccatū quod est ex passione, triplici ratione. Primo quidem, quia cum peccatum principaliter in voluntate consti- tat, quanto motus peccati est magis proprius voluntati, tan- to peccatum est grauius, ceteris paribus. cū autem ex certa ma- litia peccatur, motus peccati est magis proprius voluntati, quæ ex se ipsa malum mouetur, quā quando ex passione peccatur, quasi ex quodā extrinseco im- pulsa ad peccandum. vnde pec- catum ex hoc ipso quod est ex malitia, aggrauatur: & tanto ma- gis, quanto fuerit uehementior malitia. ex eo vero quod est ex passione, diminuitur tanto ma- gis, quanto passio fuerit magis uehemens. Secundo, quia pas- sio quæ inclinat voluntatem ad peccandum, cito transit: & sic homo cito redit ad bonū pro- positum penitens de peccato:

sed habitus quo homo ex malitia peccat, est qua- litas permanens: & ideo qui ex malitia peccat, diu- turnius peccat. unde Philosophus in 7. Ethic. com- parat intemperatum qui peccat ex malitia, in firmo qui continue laborat: incontinentem autem qui peccat ex passione, ei qui laborat interpolate. Ter- tio, quia ille qui peccat ex certa malitia, est male di- spositus quantum ad ipsum finem, qui est principiu in operabilibus, & sic eius defectus est periculo- sior, quā eius qui ex passione peccat, cuius propo- situm tendit in bonum finem, licet hoc propositū interrumpatur ad horam propter passionem. Sem- per autem defectus principij est pessimus: unde ma- nifestum est, qd grauius est peccatum quod est ex malitia, quā quod est ex passione.

AD PRIMVM ergo dicendum, qd ignorantia ele- ctionis, de qua obiectio procedit, neq; excusat, neq; diminuit peccatum, ut sup. dictum est: unde neque maior ignorantia talis facit esse minus peccatum.

AD SECYNDVM dicendum, qd impulsio quæ est ex passione, est quasi ex exteriori defectu respectu uo- luntatis: sed per habitum inclinatur voluntas quasi ab interiori: unde non est similis ratio.

AD TERTIVM dicendum, qd aliud est peccare eli- gentem, & aliud peccare ex electione. Ille enim qui peccat ex passione, peccat quidem eligens, non ta- men ex electione: quia electio non est in eo primū peccati principium, sed inducitur ex passione ad eli- gendum id, quod extra passionem existens non eli-

geret: sed ille qui peccat ex cer- ta malitia, secundum se eligit ma- lum eo modo quo dictum est. & ideo electio, quæ est in ipso, est principium peccati, & ppter hoc dicitur ex electione peccare.

QVAESTIO LXXIX.

De causis exterioribus peccati, in quatuor articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de causis exteriori- bus peccati. Et primo ex parte Dei. Secundo ex parte diaboli. Tertio, ex parte hois.

CIRCA primum quaruntur quatuor.

¶ Primo, Vtrum Deus sit causa peccati.

¶ Secundo, Vtrum actus pecca- ti sit a Deo.

¶ Tertio, Vtrum Deus sit causa exccationis & obdurationis.

¶ Quarto, Vtrum hæc ordinen- tur ad salutem eorum qui exccantur, vel obdurantur.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum Deus sit causa peccati.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur quod Deus sit cau- sa peccati. Dicit enim Apostol. Rom. j. de quibusdam. Tradidit eos Deus in reprobum sensum, ut faciāt ea quæ nō cōueniunt.

Er* gl. ibidem dicit, quod Deus operatur in cordibus hominū, inclinando volūtates eorum in quodcūq; voluerit, siue in bonum, siue in malum: sed facere quæ non conueniunt, & inclina- ri secundum voluntatem ad ma- lum, est peccatum. ergo Deus hominibus est causa peccati.

¶ 2 Præ. Sap. 14. dicitur, Creatu- ræ Dei in odium factæ sunt, & in tentationē animæ hominum: sed tentatio solet dici prouoca- tio ad peccandum. Cum ergo creature nō sit factæ nisi a Deo, ut in primo* habitus est, vī qd Deus sit causa peccati prouo- cans hominem ad peccandum.

¶ 3 Præ. Quicquid est cā causæ, est causā effectus: sed Deus est causā li. arb. quod est causā pec- cati. ergo De^o est causā peccati.

¶ 4 Præ. Omne malum opponi- tur bono: sed nō repugnat diui- næ bonitati, quod ipse sit cā ma- li pœnæ. de isto enim malo dicit Iſa. 45. quod Deus est creās ma- lum. Et Amos 3. Si est malū in ciuitate, qd De^o nō fecerit. ergo

Super Quidam
Sopractima
Articulos primus
& secundus

Articulo primo
& secundo quod
septuagesima
ardum oculi
hijum in dōctina
cipue auctoris
modo patet hoc
mul stare, quod
peccati sit a Deo
dei dī s conueni
nullo mō sit a De
f. d. a causa creatu
la. Et quāvis mal
aferantur in 3. d
a. tenē. in Cap
ex Aur. & Duran
obiectiones, dicit
men solummodo
ferendū sunt, qu
discutis, omnia
to, propria clara
Prima est ex pan
bitudinis entitas
siuæ actus ad de
mitatem peccati
cunda ex parte h
tudinis entitas p
tiuæ actus ad cau
effectum. Et per
igitur via est tal
ficultas, Defectus
peccati est primum
trariæ reſtitudin
siuæ pfecti, mor
viri inherencia
subtrahit, ergo
fario calatura
stante illam post
speciem moralit
in subtrahit ali
go causatur a De
ab ipso causatur
nis postquam ent
dus peccati. An
dus declaratur
mendo qd in pec
funtis, actus p
cies moralitatis
formitas, q. In
peratā sunt, ut
interior vel ext
entitas postquam
fita in specie in
ranæ afficiat
& deformitas p
tiua, & cum cele
entitas intemp
tæ est contrari
tati temperant
frigus calori, &
ad unum contr
positum in aliq
cessario sequit
uatio alterius co
rij in eodē, ut
suum frigus in
sequitur priuati
loris in eadē, ut
hoc ad opposit
tatem temper
in actū, sequit
uatio temperant
eodem. Et quā
hac priuatione
sistit deformitas
cui intemperant
quia consistit in
uatione reſtitud
debitū esse. h
ceci. ad

Ex. 8. v. 5.

Q. 76. ar. 4.

ro actui. constat enim quod rectitudo debita in esse actui substra...

A inquā, de rōne peccati moralis est voluntarium voluntate mala...

etiam diuinā bonitati nō repugnat, quod Deus sit causa culpe.

SED CONTRA. Sap. ii. dicitur, Nihil odisti eorum quā fecisti: odit autem Deus peccatum, secundum illud Sap. 14. Odio est Deo impius, & impietas eius. ergo Deus non est causa peccati.

RESPON. Dicendum, quod homo dupliciter est causa peccati vel sui, vel alterius. Vno modo directe, inclinando scilicet voluntatem suam, vel alterius ad peccandum: Alio modo indirecte, dum scilicet non retrahit aliquos a peccato. unde Ezech. 3. speculatori dicitur: Si non dixeris impio, Morde morieris, sanguinem eius de manu tua requiram. Deus autem non potest esse directe causa peccati vel sui, vel alterius: quia omne peccatum est per se recessum ab ordine, qui est in Deū, sicut in finem. Deus autem omnia inclinat & conuertit in seipsum, sicut in ultimum finem, sicut Dion. dicit in 2. c. de diuinis no. vnde impossibile est quod sit sibi, vel alijs causa descendendi ab ordine, qui est in ipsum. uñ non potest directe eē causa peccati, similiter etiam neq; indirecte. contingit enim q̄ Deus aliqui...

bus non prebet auxilium ad euitandum peccata: quod si preberet, non peccaret: sed hoc totū facit secundum ordinem sue sapientie & iustitie, cum ipse sit sapientia & iustitia. unde non imputatur ei, q̄ alius peccet sicut causa peccati: sicut gubernator non dicitur causa submersionis nauis ex hoc, q̄ non gubernat nauem, nisi quādo subtrahit gubernationem, potens & debens gubernare. Et sic patet, q̄ Deus nullo modo est causa peccati.

AD PRIMVM ergo dicendū, quod quātum ad verba Apostoli, ex ipso textu patet solutio. Si enim Deus tradit aliquos in reprobū sensum, iā ergo reprobū sensum habent ad faciendum ea, quā non conueniunt. Dicitur ergo tradere eos in reprobū sensum, in quantum nō prohibet eos, quin suam sensum reprobū sequantur: sicut dicitur exponere illos, quos non tuemur. Quod autē Aug. dicit in li. de gra. & li. ar. unde sumpta est glo. q̄ Deus inclinat voluntates hominum in bonū & malū, sic intelligendū est, q̄ in bonū qdē directe inclinat voluntatē: in malum autē in quantum nō prohibet, sicut dicitū est; & tamen...

Ex quo sequitur quartum, quod non ualeat, A, est causa actus moralis mali secundum suam speciem, ergo est causa peccati, seu deformitatis: sed bene ualeat, A, est causa deficiens actus moralis mali secundum suam speciem, ergo est causa peccati, & deformitatis: quia deformitas & completa ratio peccati sequitur speciem mali moralis, ut est ab agente deficiente, & non ut est ab agente. Ex his autem habes, quod cum actus moralis malus secundum suam speciem possit dupliciter distingui. Primo, ut sumptus absolute distinguatur contra seipsum sumptum, ut est ab agente deficiente, dicens quod species moralis mali sumitur dupliciter, absolute ut est a lib. arbit. humano: & sic distinguunt quidam dicentes, quod deformitas consequitur actum malum morale non absolute, sed ut est a lib. arbit. & propterea deformitas actus nō est a Deo, quia nō sequitur ipsum absolute: Verius tamē distinguitur secūdo modo, scilicet ut absolute sumptus distinguatur contra seipsum, ut est ab agente ut sic, quia absolute sumptus vendicat sibi duo, scilicet quod sit ab agente, & sit a deficiente: ac per hoc cum sumitur ut est ab agente ut sic, sumitur quasi secundum quid: vel & in idem redit, distinguatur sic actus moralis malus secundum suam speciem dupliciter. Primo absolute, seu simpliciter: secundum quod quod habet perfectionis. Et primo modo sequitur ad eam deformitas, secundo non. Primo modo est ab agente deficiente: secundo ab agente tantū, ac per hoc a Deo. Et sic totum oppositū uideatur esse eius, quod illi dicunt: comparari tamen utranque uiam in ueritate, dicendo uerius secūdo modo distingui, quia ad bonum sensum saluari creditur, ut patebit. Quod autem hæc sint de mente authoris, ex hoc loco patet ubi in respon. ad secundum articul. 2. dicitur, quod de actus, qui dicitur non esse a Deo, pertinet ad speciem actus consequenter: quid clarius? si consequitur ad speciem actus tanquam pertinens consequenter ad eam: igitur ad eam simpliciter consequitur: hæc de secundo. Quo ad tertium prime rationis in oppositū, negatur antecedens. Nā unum contrariū directe priuat reliqua ex ea parte, quā est illi contrariū. Vitiū autē uirtutis...

D Deformitatis: sed bene ualeat, A, est causa deficiens actus moralis mali secundum suam speciem, ergo est causa peccati, & deformitatis: quia deformitas & completa ratio peccati sequitur speciem mali moralis, ut est ab agente deficiente, & non ut est ab agente. Ex his autem habes, quod cum actus moralis malus secundum suam speciem possit dupliciter distingui. Primo, ut sumptus absolute distinguatur contra seipsum sumptum, ut est ab agente deficiente, dicens quod species moralis mali sumitur dupliciter, absolute ut est a lib. arbit. humano: & sic distinguunt quidam dicentes, quod deformitas consequitur actum malum morale non absolute, sed ut est a lib. arbit. & propterea deformitas actus nō est a Deo, quia nō sequitur ipsum absolute: Verius tamē distinguitur secūdo modo, scilicet ut absolute sumptus distinguatur contra seipsum, ut est ab agente ut sic, quia absolute sumptus vendicat sibi duo, scilicet quod sit ab agente, & sit a deficiente: ac per hoc cum sumitur ut est ab agente ut sic, sumitur quasi secundum quid: vel & in idem redit, distinguatur sic actus moralis malus secundum suam speciem dupliciter. Primo absolute, seu simpliciter: secundum quod quod habet perfectionis. Et primo modo sequitur ad eam deformitas, secundo non. Primo modo est ab agente deficiente: secundo ab agente tantū, ac per hoc a Deo. Et sic totum oppositū uideatur esse eius, quod illi dicunt: comparari tamen utranque uiam in ueritate, dicendo uerius secūdo modo distingui, quia ad bonum sensum saluari creditur, ut patebit. Quod autem hæc sint de mente authoris, ex hoc loco patet ubi in respon. ad secundum articul. 2. dicitur, quod de actus, qui dicitur non esse a Deo, pertinet ad speciem actus consequenter: quid clarius? si consequitur ad speciem actus tanquam pertinens consequenter ad eam: igitur ad eam simpliciter consequitur: hæc de secundo. Quo ad tertium prime rationis in oppositū, negatur antecedens. Nā unum contrariū directe priuat reliqua ex ea parte, quā est illi contrariū. Vitiū autē uirtutis...

Ad eandem huius difficultatis sciendum est, q̄ peccatum morale, de quo solo est sermo, claudit tria, scilicet actum, speciem morale, & deformitatem: & de duobus extremis, scilicet de actu absolute, & de deformitate nō est dubiū, sed de specie, scilicet actu specificato malitia moralis, questio est, an sit a Deo: propter q̄ tria agenda sunt. Primo, quomodo se habet actus malus moraliter ad deformitatem peccati: secūdo, quomodo se habet ad agens: tertio, fatisciet obiectis. Quod ad primum, quia peccatum consistit ex confessione ad obiectum contrarium obiecto uirtutis, & ex auersione a lege, sunt in peccato due malitia. Primo, malitia ex obiecto: secundo, malitia ipsa priuatione obseruationis legis. Prima est positua, & in cetero entis genere: quia mala moralia species entium sunt, ut patet in suis: secūda est priuatiua, & est ipsa deformitas peccati, in qua consistit ratio mali simpliciter. Ad primum necessārio sequit̄ secūda: ad odium nāq; & negationē Dei absolute sumpta, fm̄ has proprie species formaliter sumpta, consequitur necessārio priuatio obseruationis legis, ita quod oppositum non est intelligibile. Et hoc est quod communiter dicitur, q̄ sunt quidam actus specifici in moralibus, qui sunt secundū se mali, & non possunt bene uia ratione fieri: hæc de primo. Quo ad secundū, quia de ratione peccati moralis est voluntariū uoluntate mala, oppositum enim nō est intelligibile; nec morale enim abiq; uoluntario intelligi, nec peccatum morale abiq; moraliter peccate potest peccare nihil aliud sit, q̄ aliquem uoluntarie declinare, q̄...

D. 503.

C. 2. n. 6. procul a h. c. 7.

In cor. arti.

contra-

